14

DISSERTATIO CHRONOLOGICA,

De

ÆTATE MUNDI,

Quam

In Inclyta Academia VVittebergensi,

Sub PRÆSIDIO

VIRI Plurimùm-Reverendi, Amplissimi atq; Excellentissimi

DN. ÆGIDII STRAUCHII,

S. S. Theol. Doct. Mathem. Infer. Prof. Publ. nec non Historiarum Substituti celeberrimi,

Dn. Patroni, Præceptoris ac Hospitis sui summè devenerandi,

placidæ disquisitioni subjicit ad diem 24. Decembr. clɔ Iɔc LXII. *in Auditorio Majori*,

HENRICUS HIERONYMI.

WITTEBERGÆ, Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ. ANNO M. DC.XCI.

Ta cum tempore res comparata est, ut an encomiô, an vituperiô videatur dignius, inter Philosophos disputatum fuerit diutinè. Neq; enim Stoici tantùm tempus commendarunt, ut omnium rerum normam & custodiam, sed & penes Aristotelem omnium rerum sapientissimum L. IV. Phys.
appellatur, qvem titulum ideò gaudet potissimùm, qvod doceat quæ incerta erant olim & rerum simul servet memoriam. Enimvero si quis adversarij indueret personam, de obscuritate ejus & qvod essentia temporis difficulter definiatur, cum Augustino non tantùm conquereretur: Quid ergò est tempus? L. XIV. Conf.
Si nemo ex me quærat, scio, si quærenti explicare velim, nescio; *Sed illud insuper commemoraret, tantam esse temporis edacitatem, ut consumat rerum memoriam & oblivionem, quâ nihil doctrinæ inimicum est magis, infelici partu gignat. Non longius arcessemus ejus rei exempla; ipsâ mundi, & temporis adeò, Epochâ edocemur satis, quemadmodum in assignando antiquis rebus tempore, veritatem sectari, plenus periculi conatus sit, cui oneri ii quoq; succubuerint, qui è literariis operis præclaram meriti laudem sunt. Neq; verò quod intricatum sit opus, deserendum statim vadimonium est, inquirendum potius, ut eruatur veritas. Cujus debiti nostri memores de vetustissimo tempore disputabimus quædam, atq; de scopulis tantùm agemus hac vice, quibus quamplurimi* ÆTATEM MUNDI *è Codice Biblico scrutantes, impegerunt hactenus: Ut igitur nos veritatem assequamur feliciter,* FAXIT DEUS!

§. I.

PRæter ea, quibus homo DEI redditur ἄρτιος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος, innumera in Codice Biblico occurrunt alia, quæ solidæ de rebus Philosophicis scientiæ avidos exercent valde: Nam ut quiescat terra, ut siderum move- 2. Tim. III. 17.

atur exercitus, quæ occulta Imaginationis vis sit, dum colores aptat corporibus, uti Leoninum Imperii robur in Ursinam degeneraverit ferociam, & post fata varia, dum Pardi expressit formas, in beluinam abierit crudelitatem, (quò schemate summa illa orbis Imperia expresfit Vates) & hujusmodi sexcenta alia, nemo melius, quam qui profitetur has artes, explicare poterit, gavisus testimoniô, quod omni exceptione certius est, & in quo tractando tantò religiosius versari Philosophus debet, quanto major est autoritas Ejus, qui hæc literis signari voluit; Summè enim nobis videtur impietas, si quis cum *Redempto Baranzano*, Vercellensi Congregat. Regularium S. Pauli Sacerdote, *Renato Cartbesio*, *Christopboro Witticbio*, aliisq; Scripturæ Sacræ autoritatem uniformem esse neget, & ex adverso asserat, ministrorum DEI de rebus Philosophicis testimonia parum æstimenda, imò conceptus eorundem è lumine rationis *corrigendos* esse. A qua profana sententia omnes, qui Sobriè philosophamur, alieni sumus, dum testimonia DEI reverenter suscipimus, nec latum ungvem ab iis, quæ divinitus revelata nobis sunt, recedere audemus.

Uranosc. p. 108. Medit. p 158 de S. Script. in rebus Philosoph. abusu.

§. 2. Quod si igitur ea, quæ de Ætate Mundi testimoniis virorum θεοπνεύστων cognosci possunt, summatim colligere placeat, ita Numeri in abaco ordinandi erunt:

Elapsi sunt anni

Ab origine mundi usq; ad diluvium	*1656.*	*Gen. V, 3 seqq. c. VII, 6.*
Hinc usq; ad Abrahami nativit.	*292.*	*Gen. IX. 11. seqq.*
Advocationem ejus	*75.*	*Gen. XII. 4.*
Ad exitum Israelitarum ex Ægypto	*430.*	*Exod. XII, 40. Gal. 3. 17.*
Ad ædificationẽ templi f. 4. Salomonis	*480.*	*1. Reg. VI, 1.*
ad Jeroboamum	*36.*	*1. Reg. XI, 42.*
Ad finem annorum peccatorum domus Israel	*390.*	*Ezech. IV, 5.*

Ad

Ad solutionem captivitatis, detractis scil. à 70. annis, annis 11 quod inter Jechoniæ captiv. & Zedekiam sunt intercepti *59.* *Jer. XXIX, 10.*

A condito mundo usq; ad solutionem *3418.* *captiv. Babyl. per Cyrum.*

A Cyro usq; ad annum secundum Darij Nothi *110.* *ex historia profana.*

Hinc usq; ad excidium posterius *490.* *Dan. IX.*

Ab origine mundi usq; ad Excidium *4018.* *templi posterioris.*

§. 3. Hactenus è Mosis & Prophetarum scriptis, quemadmodum annorum Mundi ponendus sit calculus, ad Excidii usq; posterioris tempora, indicavimus, semel tantum in subsidium vocatis profanæ historiæ Scriptoribus. Notandi porrò ii sunt, qui Scepticismo & Pyrrhonismo assveti, computum Ætatis Mundi, qua partem priorem & Biblicam, incertum reddere conantur. Uti autem eos, qui Sacri Codicis testimonia ingorantes, de Mundi origine absurdè senserunt olim, vel hodiè sentiunt, parum moramur & secula illa ἄδηλον καὶ μυθικὸν iisdem relinquimus; ita dolemus, inter Christianos inveniri, qui Historiæ Sacræ Scriptoribus manifestò fidem derogant. *Varro.* Neque enim putandum est, *Rollenbagium* tantùm, mendaciorum architectum pariter & censorem adversus hunc computnm objecisse quondam: *Nos latet verum anni tempus, quo quilibet Patriarcha antediluvianus genuerit. Non enim verisimile, uno eodemq; die omnes Patriarchas natos esse. Ergò præcisa totius summæ numeratio nos latet &c.* *P. 16.* Multò plures sunt, qui ad eandem canunt tibiam, & inter hos *Autor Chronologiæ mysticæ* claruit nuper, is enim in vindiciis pro sole Temporum & Chronologia mystica, ex Septenario Creationis profluente scripsit: *Quod hæc supputandi ratio adeò exacta sit,*

ut non modo dies vel mensis, sed etiam annus nullus superesse aut deesse possit, id nemo prudens rerumq; intelligens affirmaverit; nisi ex his duobus unum unà statuere velit: Aut uno eodemq; die anni revertentis omnes Patriarchas natos; Aut ipsum Spiritum S. unius excessum alterius defectu compensasse: illud absurdum, hoc incertum cum sit, necesse est aliquid in hac temporis designatione in ambiguo manere. Etiam hanc ob causam, quia forma annorum, quæ Patres ante Diluvium usi fuerunt, nobis hodie prorsus incognita est. Pleriq; Chronologi annos Patrum pro Julianis accipiunt, atq; ita hoc intervallum totum numerant. At si Patres anno Ægyptiaco usi fuissent, ut nonnulli censent, abundaret calculus in annis Julianis plusquam sesquianno. Deniq; quacunq; anni forma, omnes annos pro præcisè completis accipere est contra verissimam B. Augustini regulam, dicentis: Scripturam Sacram solere annos incohatos pro completis, vel contra, sæpius usurpare. Quod cum nesciamus, ubi & quando fiat, necesse est aliquam calculi incertitudinem hinc oboriri &c. Omnem

Proœm. deniq; pietatem *Isaacus Peyrerius* ejurasse videtur, quando suum, è PræAdamitarum hypothesi compositum Systema, ita auspicatus est: *Conditi orbis Epocham non ducendam esse ab illo principio, quod vulgo figitur in Adamo; naturalis est suspicio, omnibus insita cognitione rerum vel mediocriter imbutis. Videtur enim altius & à longissimè retroactis seculis petendum illud principium: tum ex antiquissimis Chaldæorum rationibus, tum ex vetustissimis Ægyptiorum, Æthiopum & Scytharum monumentis, tum ex nupere detectis terrenæ machinæ partibus: tum ex regionibus illis incognitis, ad quas novissimè percrebuit navigando pervenisse Batavos & quarum homines verisimile est, non fuisse ab Adamo propagatos &c.*

§. 4. Adversus hos & similes, calculum Biblicum criminantes nos virorum θεοπνεύςων munit ἀσφάλεια. Quia enim annos Patriarcharum, & qui secuti eos sunt, annotari voluit

DEus

Deus,nunquam perſvadebit nobis,quicunq; id conabitur,inutiles ad controverſiam,de ætate mundi componendam, ſacros eſſe numeros,ſive enim χρονοτάξεως Biblicæ autorem,non potuiſſe, ſive noluiſſe eum loqui perſpicuè aſſeras, neutrum veri ſimiliter facies; Prærogativum enim eſt divinum teſtimonium & omni exceptione certius ac liquidius. Et fuerit ſanè quædam dierum ac temporis in anno differentia, propterea tamen totius intervalli, ratione annorum, certitudo minimè infringenda eſt, niſi profanos quoque Scriptores, quos eadem gravaret exceptio, & ita univerſam hiſtoriam, in dubium vocare velis. Sed & Stylus Scripturæ & Epocharum connexio & loca parallela, & contextus firmisſima Scripturam interpretandi adminicula ſunt, quibus ſuſq; deq; habitis, fatemur omnino, dubia quædam alicui oriri poſſe. Neque Chronologorum de anno Patriarcharum diſceptatio ullum reddat dubium; Jamdudum enim eſt, quod Eruditi de hâc hypotheſi ſecum invicem conſenſerint, annos, quos in primo hiſtoriæ ſuæ Libro Moſes citat, aut Solares aut Lunæ-Solares, aut tales tamen fuiſſe, qui cum anno Solari & conſequenter cum Juliano, aliquando fecerint paria. Quæ Autorum concordia cui non placet, is ad tractanda hæc ſtudia minus ſe aptum eſſe, indicat, docilem enim eadem poſtulant ſcrutatorem, non qui multiplicat lites, & ut reperiſſe videatur, non quod pueri in faba, ingentem ſæpe vexat chartam: Enimverò minimè omnium nos eorum movet opinio, qui ob gentium quarundam fabulas de Moſaicis numeris dubitant. Quod ſi enim infidelium deliria locum invenirent, jam mundi æternitas aſſerenda eſſet,vel homines fingendi προσέληνοι, de quibus Poeta: *Ovid. L. II. Faſt.*

Ante Jovem genitum terras habitaſſe feruntur
Arcades & Lunâ gens prior illa fuit.

ut taceam *Auguſtinum, Plutarchum, Cenſorinum, aliosq;* jamdudum annotaſſe, Gentilium χρονογραφίαν, de annis minoris quantitatis intelligendam eſſe.

§. 5. Uti

§. 5. Uti igitur illud certissimum est, de temporum intervallis & ætate mundi adeò, multa & præclara Scriptores sacros annotasse, ita de eo disquiritur maximè, utrum perfectum aliquod Chronologicum Systema, à Natali orbis ad Natalem Christi usq; & proxima huic tempora, in Sacris Bibliis habeatur, ita ut non vocatâ in subsidium profanâ historiâ, annus Nativitatis Christi, cum certo Epochæ mundanæ anno, adhibitis tantum Veteris & Novi Testamenti Libris, ritè possit connecti & ita de Mundi ipsius ætate decerni? De quo dubio, an satis feliciter, ambigo, prolixè tamen, *Matthæus Beroaldus* egit, & tantam de laboribus suis vel ipse concepit fiduciam, vel ex ejus mente scripserunt alii, ut in titulo libri sequentia legantur verba: *Habes his libris, LECTOR CANDIDE, temporum rationem, in qua explicanda plurimi laborarant, sic expressam & demonstratam, ut de ea posthac nulla sit movenda quæstio. Quandoquidem certis & indubitatis Scripturæ Sacræ testimoniis, singula quæ hic traduntur, ita sunt confirmata, ut nihil sentire qui contra sentiant, videri possint.* In ipso verò Scripto, brevissimam secus sentientes confutandi viam ostendit, quando de Historicis Græcis ita sentit: *In Græca historia confusa sunt omnia ista tempora; Itaq; nec constat, de tempore belli Medici, neq; de tempore belli Peloponnesiaci, neq; certi quicquam affirmari potest de rebus Græciæ ante Philippi Macedonis Imperium.* Similiter & iis, qui Historiam Persarum literis consignarunt, fidem derogat, & quod finxerint, qui nunquam fuerint Reges, Cambysen, puta, & Darium Hystaspis accusat. *Nos,* inquit, *quia ex Sacris literis priores novimus Persarum Reges, & posteriores novit Historia profana, hac de re statuere certius poterimus, quam aut Herodotus aut Josephus, aut Manetho vel Metosthenes, aut Ctesias, à quibus rerum istarum fides peti solet &c.* Cœterum summa capita hujus Chronici Biblici ordinantur hôc modô:

Chron.

ad annum M. 3501.

L. III. cap. 8.

Primum

Primum Seculum ab orbe condito usq; ad diluvium an. 1656.
Secundum, usq; ad discessum Abrahami ex Carris 427. L. II, c. 4.
Tertium, usq; ad Legem promulgatam in Horeb 430.
Quartum, usq; ad templum Salomonicum 480.
Quintum, usq; ad captivitatem Babylonicam 408.
Sextum, usq; ad Cyrum & initium LXX. Hebdom. 70.
Septimum, usq; ad finem LXX. Hebd. & passionem Christi 490.

Summa annorum ab orbe condito usq; ad passionem Christi 3961.

§. 6. Neq; verò solus in hac, de Ætatis mundi computo, sententia Beroaldus fuit, sed quamplurimos in hac sententia asseclas habuit, inter quos *David Bareus* non tantum ex sola Scriptura accuratissimè conscriptum Chronicum, (hic titulus Libri est) edidit, sed in Oratione quadam, de LXX. Hebdom. dissentientes à se blasphemiæ cujusdam in Spiritum S. accusat. Postquam enim præmiserat, Deum eandem curam habuisse Sacræ Chronologiæ à Babylonica captivitate, ad Christum usque, quam habuit ab Exordio mundi ad Babylonicam captivitatem, subjungit: *Qui hoc non concedunt, quomodo Spiritum S. negligentiæ, vel invidentiæ taciti non insimulent, viderint*. Sed ut alios & antiquiores præsertim, taceam, edidit ante aliquot annos *M. Weinheimerus* Salve Chronologicum, quod vocat, in quo omnes Exoticos historiæ Scriptores æternum valere jubet & quasi Sacris Codicibus illata esset vis, eorundem defensorem agere conatur: *Numquid à tam illustribus & perspicuis oraculis confusæ gentium historiæ me revocent? Absit, Scripturas scrutari jubemur (præsertim in hoc negotio) non gentium lacunas; Scriptura enim perfecta est, Græcorum verò & aliorum gentium historiæ, mancæ, mutilæ & imperfectæ. Confusa est omnis antiquitatis apud Græcos cognitio, relatione vanissimorum hominum sæpè nitens. Quid confusam dico Græcorum historiam? Dubiam & suspectam Græcorum fidem semper extitisse, quis est, qui nescit?* p. 4.

 Quotus-

Quotusquisq; mediocriter versatus in Scriptorum Græcorum Historiis perpetuam illorum contradictionem non animadvertit? Valeant igitur profani isti autores, à quibus tum demum historicæ veritatis testimonium, præsertim in hac re desumemus, ubi in gratiam mutuo redierint. Norma veritatis est S. Scriptura, cui mens pia tutò acquiescere potest & debet. Curiosis verò & sciolis ne tota Scriptura sufficiet. Hæc ille.

Sol. Temp. p 45. §. 7. Aliâ adhuc via rem aggressus est *Johannes Jacobus Hainlinus*, quando Sacros & profanos Historicos, calculi mystici ope conciliare conatus est. Fingit enim tum intervalla alia in Sacris Bibliis annotata, tum 70. annos captivitatis, talem anni formam supponere, quæ è septenario numero orta sit, id est, 343. dierum seu septem mensium, quorum singuli 49. diebus absoluti fuerint, ita enim dum anni Sacri quantitas minuitur, salvis historiis Exoticis, diu desideratam integram annorum seriem, ab orbe condito, usq; ad ultimum Hierosolymorum excidium, ex Sacra Scripturâ colligi, adeoq; Vetus & Novum Testamentum, ad convincendam & confundendam Judæorum pervicaciam, indissolubili vinculô, connecti posse putat. Quæ hiatus Chronologici expletio, in Scriptura Sacra post tempora captivitatis Babylonicæ à plerisque Chronologis deplorata, ut auro contra cara nobis sit, loco citato monet.

§. 8. Quamvis autem nec veritati, nec integritati, vel perfectioni Scipturæ quicquam velimus detractum, nobis tamen imaginari non possumus, Sententiam, quam sub pietatis Schemate veteres & recentiores Beroaldistæ loco fundamenti ponunt, errorum expertem, nedum ut evitetur blasphemiæ crimen, instar cujusdam fidei articuli ab omnibus credendam esse. Alibi enim à nobis demonstratum est, nec à primo anno Cyri Angelicas hebdomades inchoari, nec cum morte Salvatoris nostri ullatenus finiri posse, quod non tantùm indubitatæ & cœlestibus characteribus firmatæ Regum Babyloniæ Chronologiæ

logiæ & imprimis Canoni Mathematico, è manuſcripto exemplari Ptolomæi, quod habetur Londini, ab Overallo, Decano quondam Eccleſiæ Paulinæ in Germaniam miſſo adverſatur hypotheſis hæc, ſed nec Angeli verbis faciat ſatis, in quibus terminus à quo intervalli myſtici, nominatur mandati (utiq; eventû ipsô roborati,) exitus לְהָשִׁיב וְלִבְנוֹת יְרוּשָׁלִַם Dan. IX.26.
Terminus ad quem autem ejusdem intervalli exprimitur his verbis: וְהָעִיר וְהַקֹּדֶשׁ יַשְׁחִית עַם נָגִיד הַבָּא וְקִצּוֹ בַשֶּׁטֶף וְעַד קֵץ מִלְחָמָה נֶחֱרֶצֶת שֹׁמֵמוֹת: *Civitatem ipſam & ſanctuarium perdet populus principis venturus, eritq; illius finis in inundatione, & usq; ad finem belli præciſa deſolatio &c.* Vacillante autem hypotheſi hâc, tota machina Beroaldini & Paræani Chronici, quod falsò Biblicum inſcribitur, ruinam minatur. Fruſtra inſuper diſſenſus profanæ hiſtoriæ Scriptorum ab adverſariis urgetur, neque enim is tantus eſt, quantum illi fingunt, nec deſunt adminicula, quorum ope Librariorum mendæ, ſicubi reperiuntur quædam, emendari poſſunt. Calculi verò myſtici falſitatem perſtrinximus alibi. Ut adeò certum maneat, Chronologiam Biblicam in continua ſerie, verum annum Nativitatis Chriſti, & ita maximam ætatis mundi partem, nequaquàm oſtendere, ſed deſinere in Cyro, in Dario autem inchoari iterum, atque hoc intervallum è profana, quæ vocatur, hiſtoria, determinandum eſſe. Verisſime Scaliger: *Actum eſſet de Chronologia ſacra, ſi absq; exoticis monumẽtis foret. Quod cum Sapientisſimi Scriptores, Tatianus, Clemens Alexandrinus, Tertullianus, Africanus, Euſebius, aliiq; animadvertiſſent; omnino ſine Exotica Hiſtoria, intervalla Sacra deprehendi poſſe deſperarunt. Dicatur igitur tumidis buccis, elatô ſupercilio, atrocem injuriam Spiritui S. fieri, ſi hiſtoria Sacra ab Exotica ſubſidium petat. Quaſi magna illa ignominia ſit, ſi hiſtoria Exotica Sacræ ancilletur!* In Elench. Prophetica Chronolog.

§. 9. Postquam de certitudine & usu computi Sacri in controversia, ætatem mundi concernente, dictum est, difficilis de fide exemplarium Biblicorum oritur quæstio. Jamdudum enim est, quod de Codicum Ebræorum, & Græcorum discordia conquesti interpretes sint, & an numeri, qui in textu Hebræo extant hodie, an qui in Græca LXX. Interpretum versione, an denique, qui à Josepho exprimuntur, genuini sint, acerrimè disputârint. Neque exiguum illud dubium est, quod parvi ducere quis posset; Ecce enim immanem differentiam, in qua ex parte Græcorum & Josephi consignanda, Clarissimi *Dn. Isaaci Vossii* secuti sumus exemplaria!

Elapsi sunt anni, secundum

		Hebraeos.	*LXX.*	*Josephum.*
Gen. V, 3.	*Ab origine M. ad Sethum*	*130.*	*230.*	*230.*
6. -	*Hinc ad Enochum*	*105.*	*205.*	*205.*
9 -	*Hinc ad Cainan*	*90.*	*190.*	*190.*
12. - -	*ad Mahaleel*	*70.*	*170.*	*170.*
15. - -	*ad Jared*	*65.*	*165.*	*165.*
18. - -	*ad Enoch.*	*162.*	*162.*	*162.*
21. - -	*ad Mathusalem.*	*65.*	*165.*	*165.*
25. - -	*ad Lamechum.*	*187.*	*187.*	*187.*
28. - -	*ad Noacum.*	*182.*	*188.*	*182.*
VII, 6. - -	*ad diluvium.*	*600.*	*600.*	*600.*
	Summa annorum ad diluvium	*1656.*	*2262*	*2256.*
Gen. XI, 11.	*A Diluvio ad Arphachsat.*	*2.*	*2.*	*2.*
	Hinc ad Cainan.	*0.*	*135.*	*135.*
12. - -	*ad Salah.*	*35.*	*130.*	*130.*
14. - -	*ad Eber.*	*30.*	*130.*	*130.*
16. - -	*ad Phaleg.*	*34.*	*134.*	*134.*
18. - -	*ad Ragau.*	*30.*	*130.*	*130.*
20. - -	*ad Serug.*	*32.*	*132.*	*130.*

22.	- - *ad Nachor.*	*30.*	*130.*	*138.*
24.	- - *ad Thara*	*29.*	*79.*	*120.*
26.	- - *ad Abrahamum*	*70.*	*70.*	*130.*
	Ab origine mundi usq; ad Abrahamum.	*1948.*	*3334.*	*3429.*

§. 10. Vides, quam inconciliatè Hebræi, Græciq; annos ab origine mundi numerent, & uti his quam proximè *Josephus* accedat; Inter hujus enim & illorum summam differentia nondum integrum seculum facit, eademq; minor erit multò, si, quod *Dn. Isaacus Vossius* vult, Thara anno ætatis 70. genuerit quidem, Abrahamus verò primogenitus non fuerit, anno demum centesimo & trigesimo Parentis natus. Quam ultimam hypothesin nec solus nec primus Isaacus Vossius præposuit, cum in eandem conspirarint jam olim, præter *Lyram & Torniellum: Beroaldistæ* ad unum omnes, item *Dn. Wilhelmus Langius* eandem approbarit sentētiam. Hoc verò Isaaco Vossio proprium est & domesticum prorsus, quod solo contemptu secus sentientes confutare maluerit, quàm vim argumentorum, quibus utuntur, experiri, Ita enim arduam hanc controversiam confecit: *Minimè audiendi sunt, qui septuagesimo Thara annô Abrahamum natum fuisse contendunt. Rectius illi, qui in annum Patris 130. natalem ejus conjiciunt, ac primogenitum fuisse negant, sed dignitatis ergò primò nominari statuunt, quod ipsum quoq; in Noachi liberis contigit, non enim Sem, sed Japhet, maximus natu erat. Argumenta, quæ pro vulgari opinione afferunt Scaliger & Petavius, frigida sunt, nec confutatione digna.* Enimverò si satisfacere debuisset Scriptor Clarissimus Scaligeri, & aliorum, pro adversa sententia, argumentis; incaluisset forsitan: Sed difficultas hæc prolixiorem postulat curam, quam eidem aliò tempore impendere constituimus.

Differt. de Ætat. M. c. VI.

p. 256,

§. 11. Ut ergò ad illud revertamur, à quo sumus digressi, quid de fundamento Vossiani temporum syntagmatis dissen-

ſu nempè Hebræi Græciq; codicis, in annis Patriarcharum recenſendis, habendum ſit, exponemus: Non equidem nos fugit, quanto ſtudio, LXX. Interpretum verſionem commendarint veteres, & ii imprimis, qui Græco idiomati fuerunt aſſueti, *Justinum* puta, *Irenæum, Clementem*, & innumeros alios. Sed & Latinorum Patrum doctisſimus *Augustinus* cum animadver-
Gen. VI. 2. teret LXX. Interpretes loco verborum וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים
אֶת־בְּנוֹת הָאָדָם וגו׳ : *& angelos Dei dixiſſe iſtos & filios*
L. XV. de *Dei*, horum approbavit paraphraſin: *Meritò enim*, ad Marcel-
Civ. D. c. 23. tinum inquit, *creduntur LXX. Interpretes accepiſſe Propheticum Spiritum, ut ſi quid ejus autoritate mutarent, atq; aliter quam erat, quod interpretabantur, dicerent, neq; hoc divinitus*
L. VIII. c. 42 *eſſe dictum dubitaretur.* Et alibi veterum, de miraculoſo horum Interpretum, quamvis ſeparatim ſinguli ſederint, conſenſu, allegata traditione, ſubjungit: *Tanquam ſi unus eſſet Interpres ita, quod omnes interpretati ſunt, unum erat, quoniam revera Spiritus erat unus in omnibus. Et ideò tam mirabile Dei munus acceperant, ut illarum Scriptuarum, non tanquam humanarum, ſed ſicut erant, tanquam divinarum, etiam iſtô modò commendaretur autoritas, crediturìs quandoq; gentibus profu-*
c. 45. *tura quodjam videmus effectum*, Item: *Spiritus, qui in Prophetis erat, quando illa dixerunt, idem ipſe erat etiam in LXX. Viris, quando illa interpretati ſunt. Qui profectò autoritate divinâ & aliud dicere potuit, tanquam Propheta ille utrumq; dixiſſet, quia utrumq; idem Spiritus diceret, & hoc ipſum aliter, ut ſi non eadem verba, idem tamen ſenſus benè intelligentibus dilucesceret, & aliquid prætermittere & aliquid addere: etiam ut hinc oſtenderetur, non humanam fuiſſe in illo opere ſervitutem, quam verbis debebat Interpres, ſed divinam potius poteſtatem, quæ mentem replebat & regebat Interpretis.* Atq; de hac ipſa verſione uti diſſenſerint Auguſtinus & Hieronymus, ex utriusq; ſcriptis ſatis manifeſtum eſt.

§. 12. Et

§. 12. Et quamvis post Hieronymi tempora lingua Hebræa magis, quàm olim exulta fuerit, cujus ignorantia ad autoritatem quandam, versioni Græcæ conciliandam, non parum videtur contulisse, diffiteri tamen non possumus præstantissimos Scriptores, & Græcos imprimis, LXX. Interpretum lectionem secutos esse; Unde etiam usitatus annorum mundi calculus, qui apud Græcos viget, originem suam dubio procul accepit, longè enim Codicis Hebræi rationes computus hîc superat, cum præsentem Christi annum 1662. ita in fastis suis Constantinopolitani signent, quòd sit mundi annus 7170. quem quo constituant, intervallum inter Epocham mundi conditi & Christi, quod non nisi 3949. annorum fuisse, alibi demonstratum est, ut augeatur multum, ita scilicet, ut ad 5508. annos usque ascendat, necesse est.

§. 13. Sed nec in Occidente desunt, qui pro LXX. Interpretum versione verba faciunt, & nisi à semetipsis discrepare velint, illorum calculum unà commendant. Annalium Ecclesiasticorum Scriptor *Baronius* de editione à Sixto V. comprobata, ita sentit: *Hòc nomine plurimum debent omnes eruditi, imò & tota Dei Ecclesia Illustrissimo ac reverendissimo Antonio Carafæ, S. R. E. Cardinali Bibliothecario, qui multò labore ac studio tandem Græcam LXXII. Interpretum editionem jam penè antiquitatem, in lucem vindicavit, eandemq; Latinè redditam, non minori labore emendatam ac perpolitam edendam curavit;* Appar. n. CXIX. *OPUS PLANE DIVINUM, AC DIVINITUS INSPIRATUM, quod à S. D. N. Sixto V. Romano Pontifice meritò comprabatum, ac magnopere laudatum, ut Ecclesiæ Catholicæ esset usui, idem Sacro diplomate, in fronte ejus affixo, cunctis fidelibus significavit.* Sed & ad Martyrologium Romanæ Ecclesiæ provocat Baronius, in quo profiteatur eadem, se annos supputare secundum LXX. Interpretes, ut non obscure indicet, quam propensus sit in eorundem Interpretum calculum. Clarius tamen suam suorumq;

rumq;

rumq; mentem *Thomas de Vio*, patriâ *Cajetanus*, Ordin. Prædicat. Prior generalis ac posteà Cardinalis Presbyter à Leone X. creatus, exposuit, quando occasione τῦ Kainan, LXX. Interpretum Codices omnibus aliis præfert, dum rationi consentaneum esse scribit, ut credantur potius manci moderni Codices, quam ut tot Viri insignes studuerint, ad figmentum aliquod construendum. His addendus esset *Hugo Grotius*, nisi à LXX. Interpretibus, quos commendat alias, in vitis Patriarcharum recessisset ipse; Quod similiter de *Capello* habendum est, nam & his versionem sæpè quidem præfert fontibus, vel illam his æquat, quando alicubi scribit: *Si quis diceret, Codicem τῶν LXX. & illam Hieronymi duos esse fontes Ebræos, id non esset usq; adeò absurdum, vel intolerandum;* computum verò annorum mundi, qui apud LXX. habetur, non approbat omninò, & Kainan imprimis, quem ut salvarent, *Cajetanus*, *Sorniellus* & alii laborarunt multùm, removendum esse judicat.

in Luc. c. 3.

in Critica. S.

§. 14. Enimverò præ omnibus aliis, quos hactenus videre licuit, Scriptoribus, calculum è Græcis Bibliis desumptum *Isaacus Vossius* commendare cœpit nuper, & ex adverso Codices Hebræos vehementer accusare, atque una, omnes nostri & superioris ævi Chronologos, quod quindecim circiter secula in Ætate Mundi determinanda omiserint; Ita enim titulum dissertationis anno 1658. primùm emissæ fecit: *De vera Ætate Mundi, quâ ostenditur in tempore, quod à mundi creatione, usq; ad Abrahami Patriarchæ natalem elapsum fuit, annos minimum 1440. desiderari.* Sed quo de mente novi hujus, in Chronologicis, methodistæ constet pleniùs, ejus ante omnia explicandæ hypotheses sunt, ita enim planum, quod speramus, fiet omnibus, quam absona Vossiana inventa sint, & homine eruditô indigna prorsus. Primò quidem illud supponit, Ebræos Codices non superesse amplius, qui olim erant, sed multifariam immutatos hodiè circumferri; Literas enim à Chaldæis, puncta vocalia

talia à Masorethis accepisse, quorum exemplaria laudamus; *Si reviviſceret Moſes*, inquit, *ne unum quidem apicem in Judæorum libris aſſequeretur, cum literas habeant à Chaldæis puncta vero & apices à Moſorethis. Deſinant igitur*, pergit, *viri boni ſemetipſos decipere, ac Judæorum fabellis aſſenſum præbere. Quæcunq; illi tradunt de perpetua & conſtanti librorum ſacrorum conſervatione meræ ſunt impoſturæ.* Neq; verò formam externam tantùm Originalis Codicis immutatam esse vult, sed sensum ipsum amissum esse persuasus est, quando de corruptelis textus Ebræi conqueritur, quæ nō librariorum tantùm incuriâ, sed quam maximè Judæorum malitiâ, acciderint, qui propter Messiam tota quatuordecim Secula expunxerint, & alibi ad argumenta provocat, quibus evicerit, totis sex vel septem Seculis, ante Masoretarum laborem, tam annos, quàm prophetias in Sacris Codicibus à Judæis fuisse vitiatas.

p.248.

p.418.

§. 15. Rejectô ita Ebræo Mosis textu, aliunde Chronologiam Sacram instruit Vossius, & cum è Capelli pharetra pro generali hypothesi, sibi petenda esse tela animadvertat, (quamvis in ætate mundi consentientem non habeat) hujus præ reliquis commendat Criticam, omnibusq; consulit, ut diligentius legant Capellum, & quidem eousq;, donec excussâ ingenii nebulâ, lumini adsvefiant, ac cognoscant, se in Sole cœcutiisse; Quod consilium cum à *Chriſtiano Scotano*, quem adversarium habet Vossius, neglectum esse sciret, dicteriis rem conficit. *Quod de inſtituto & Critica Sacra Capelli malè ſentiat, minime miror*, inquit, *De Criſi non benè judicant, qui criſi carent.* In eo igitur totus est, ut assertam à Capello LXX. Interpretum lectionem approbet, & novum temporum ordinem adstruat exinde, cujus rei gratia Sanctitatem & ἀναμαρτησίαν Interpretibus his adscribit, quos & labor, & Apostolorum, totiusq; adeò Ecclesiæ autoritas, consensus & approbatio, imò Deus ipse sanctificarit, dum vertentibus, tanquam instrumentis suis, adstiterat

p.248.

in חזון *S. Inani.*

p.418.

Actor. Caſtitus p.348

non

non tantùm, sed opus confectum, velut fundamentum & demonstrationem tunc secuturæ doctrinæ Apostolicæ, ad nostra usque tempora sanctum & intemeratum conservarit. *Sed sentio*, scribit, *si quid in rebus mortalibus sit, quod à quoquam possit affirmari, jam quoq; audere me absq; ullâ cunctatione affirmare & certò statuere versionem Pentateuchi Græcam, quæ hodie etiamnum extat, toties recusa, illam ipsam esse genuinam LXX. Interpretum versionem.* Sed ut in compendio cognosci possit, in qua sententia Isaacus Vossius perstiterit hactenus, summam novæ hypotheseos, propriis Autoris verbis explicare placet. *Sic sentio*, inquit, *si quis veros sacrarum literarum sensus cognoscere aveat, huic præcipuè negligenda esse puncta vocalia, quæ à Masorethis fuere excogitata. Aut saltem, si illa ex parte retinere velimus, utiq; reformanda esse ad mentem tralationis LXX. Interpretum. Sola hæc versio sincera est, & ἀναμάρτητος, approbata à vetustissimis Judæis, ab Evangelistis & Apostolis, ab universa primitiva Christi Ecclesia. Quod si qui in ea nævi appareant, illi non Interpretibus, sed librariis sunt imputandi.*

p. 294.

de translat. LXX. Interp. p. 98.

In Synops. passim.

§. 16. Neque verò versionem Græcam tantùm, qua computum annorum mundi textui Ebræo præfert Vossius, sed & antiquitatum Judaicarum Scriptorem, Fl. Josephum ad Prophetarum usque culmen propemodum evehit, quod à LXX. Interpretum numeris non multum recedat, imo illos è Josephi libris corrigit quandoque, quia certum esse judicat, Codices Ebræos, tempore Josephi, nec tum fuisse vitiatos, hos igitur adhibuisse Antiquarium censet, non, quæ aliorum opinio est, translationem Græcam. Sacerdote enim & Legum apud Judæos interprete, indignum fuisse studium, neglectô fonte limpidissimô, tunc temporis, sequi rivulos. Quod autem in Josephi Libris nonnunquàm legatur aliter, atq; apud LXX. Interpretes, ejus rei rationem hanc allegat, quod nunc mendosa sit versio, quæ eô seculô, quô Josephus vixit, eadem continuerit

tinuerit temporum spatia, qui in Originali historiæ creationis textu legerit ille. Et quem alium, quam Josephum allegare poterit Vossius (fragmenta enim aliorum sublestæ nobis videntur fidei) de quo in numero multitudinis loquitur, quando scribit, *nolle se hodiernos Rabbinos sequi, eorum fautores* (orthodoxos integritatis fontium assertores pungit scilicet) *sed illos Judæos, qui stante etiamnum Hierosolyma floruerunt.*

§. 17. Atq; hæc de LXX. Interpretum Chronico præstantissimorum Scriptorum Vossiiq; imprimis sensa sunt, quorum recensioni perbrevis subjungenda ἐπίκρισις est, ne vexentur amplius Chronologi vel immanissimi certè erroris accusentur, quod quindecim secula neglexerint. Et primò quidem non invidemus Interpretibus laudem, quæ jure iis debetur, si extaret modò integrum, quod perfecerunt, opus. Quemadmodum enim dubium non est, utriusq; linguæ, Ebrææ & Græcæ apprimè gnaros ad hoc negotium delectos olim esse, ita & ipsi à fide sua & sedulitate mirificè celebrantur. Illud verò ante omnia explanare debuissent, qui Chronologis de novo crucem figunt, quorum corrupti sint libri, Græcorum ne an Ebræorum? Illi certè vehementer suspecti sunt, & nonnullis planè suppositítii videntur; Nam Eruditissimus Armachanus quemadmodum ipsimet Vossio non ignotum fuit, in peculiari scripto, hanc defendam in se, suscepit sententiam; Versionem Græcam, quæ hodie extat, confictam esse, & statim post tempora Ptolomæi Philadelphi, genuinæ substitutam. Verum enim translationem LXX. Interpretum delituisse semper in Bibliotheca Alexandrina, nec lectam, nec descriptam à quoquam, demum incendio fuisse consumptam; Inventos igitur esse, qui aliam quandam versionem, sub LXX. Interpretum nomine, substituerint, nec visam nec lectam Philadelphi tempore, atque hanc illicò fuisse approbatam, &

ab Apostolis eorumque discipulis in Ecclesiam admissam, quæ etiam usque ad hæc tempora perseverarit.

§. 18. Quamvis autem apud omnes locum non inveniat Armachani sententia, in eo tamen plures consentiunt, rudera tantum & λείψανα veteris versionis superesse hodie, & corruptos adeo sub LXX. Interpretum titulo circumferri codices. Cum adversus Pontificiæ Religionis homines, quos primum allegabamus, è textu Ebræo deductus temporum calculus, vindicari debeat, non alium, quam Romanæ Ecclesiæ Cardinalem *Robertum Bellarminum* allegabimus; Is enim quamvis certissimum esse senserit, LXX. Interpretes optimè transtulisse & peculiari modô Spiritum S. assistentem habuisse, ne qua in re errarent, ut non tam Interpretes, quam Prophetæ fuisse videantur, confestim tamen addidit: *Multò probabilius censeo, illam versionem adhuc superesse, sed adeò corruptam & vitiatam, ut omninò alia esse videatur*, quod testimonio Hieronymi & dissensu hodierni Græci Codicis ab Hebræo confirmat, imò posterius argumentum ab exceptione quadam, quæ vulgata hodie est, liberare contendit: *Neq; videtur*, inquit, *satis aptè hoc argumentum solvi ab iis, qui respondent, textum Hebræum esse corruptum ubicunq; à Græco discrepat: Nam neq; heretici hoc admittunt, qui anteponunt Hebræum textum Græco, neq; Catholici admittere debent, ne fateri cogantur, vulgatam editionem Latinam, quâ Ecclesia Catholica tot jam seculis utitur, & quam Tridentinum Concilium authenticam esse judicavit, totam quoq; esse corruptam. Nam exceptô Psalteriô Latina editio cum Hebræis Codicibus magis convenit, quam cum Græcis.*

de V.D. L. 2. c. VI.

c. X.

§. 19. Sed etiamsi integra adhuc extaret LXX. Interpretum versio, illud tamen secus sentientibus onerosum foret quam maximè, Translatorum ἀναμαρτησίας demonstrare, & quod humana ab iisdem aliena fuerint. Negari enim non

potest,

poteſt, erroribus expoſitum eſſe hominum genus, & labi facilè in arduis imprimis negotiis, niſi è vulgari cœtu eximantur à DEO, &, quod Sancti Spiritus amanuenſibus accidit, infallibiles reddantur. Enimverò de LXX. Interpretibus nulla extat promiſſio, quod ab erroribus immunes eſſe debeant, nec eò vixerunt illi ſeculò, quò vates, quibus arcana revelavit DEus, docuerunt orbem, Malachiâ venerabilem hunc ordinem concludente.

§. 20. Sed nec de eo conſtat ſatis, an Hebræum, an Samaritanum, textum transferre Interpretes voluerint, poſterius Philologis quibusdam aſſerentibus, quorum magna alias autoritas eſt. Et ſi Samaritanum adhibuerunt codicem non è fonte, ſed rivulis qui illô puriores eſſe non ſolent, hauſerunt Græci. Quæ verò de miraculis, verſionem hanc concomitantibus, eandemq; commendantibus multum, circumferuntur, allegataq; à Voſſio ſunt, in iis tandem omnes ad Ariſteam deveniunt, quem librum ſuppoſititium, & confictum à Judæis Scaliger alicubi evincit.

§. 21. Omnem denique ſcrupulum Apoſtoli nobis eximunt, quando à LXX. Interpretum verſione ſœpisſimè recedunt, quod ab iisdem fieri non potuiſſet, ſi DEO dictitante eſſet conſcripta. Innumera allegari loca poſſent, ſi argumento huic inhærere diutius noſtri inſtituti foret; Sed nec *Origenes* ſua ſcripſiſſet Tetrapla, Hexapla aut Octapla, nec *Euſebius* in Chronicis Kainan omiſiſſet, ſi ea, quæ de LXX. Interpretibus magnifica dicuntur, credidiſſent. Et ipſemet Voſſius ſuam non obſcure ſententiam oppugnat, quando LXX. Interpretum verſionem deſerit, quod aliquoties in ſcriptis ejus obſervari poteſt. Enimverò ad convincendos homines nullum efficacius argumentum eſt, quam quod à mutuo autorum ſententiæ alicujus disſidio deducitur, cum ſibi ipſi nunquàm repugnet veritas, ſed cum mendacio tantùm bellum

gerat,

gerat, huic proprium illud eſt, atque perpetuum, quod contradictionibus variis ſe prodat. Quanto igitur prudentius feciſſet Voſſius, ſi antequam novam hanc propoſuiſſet ſententiam, deliberaſſet prius, velitne LXX. Interpretibus, an Samaritano Codici, an denique Joſepho adhærere, ita enim ſibimet ipſi non contradixiſſet tam fœdè, & Joſepho palmam tribuiſſet ſæpius, quam Græcis promiſerat.

§. 22. Sed ut brevitati ſtudeam, & paucisſimis conficiam rem omnem, quàm falſa, quam erronea Iſaaci Voſſii de Græcorum numeris ſententia ſit, textus Hebræi integritas ac aliis prolixè aſſerta, ſatis evincit, quam ille ineptò per omnia diſcurſu, ſuſpectam reddere conatur, quando adverſus Hornium

p. 291. ſcribit: *Magnas apud omnes Chriſtianos inibit gratias, qui oſtendere poterit, unde nam ergò iſta lectionem, varietas promanarit. Cum enim in omni diſcrepantia aliqua ſit corruptela, oportet ut cum omnibus eruditis fateamur, aut libros Sacros non omninò incorruptos ad nos perveniſſe, aut ut cum inſipidis quibusdam Judæis ſtatuamus, variantes iſtas lectiones ab ipſis Prophetis eſſe excogitatas. Tale ſi placuerit commentum, jam etiam dicentum ab ipſis Apoſtolis & Evangeliſtis conſictas eſſe lectionum diſcrepantias, quæ pasſim in Novi Teſtamenti Libris occurrunt.* Hucusque Voſſius, à lectionum diſcrepantia omnimodam textus Hebraici corruptionem probans, quaſi non idem adverſus Græcos codices urgeri posſit, de quibus ipſimet Voſſio nondum conſtat, unde probatæ fidei exemplar advehendum ſit, & quæ præferenda lectio.

§. 23. Ejusdem ponderis & altera Voſſii ratio eſt, quando fidem numerorum in Hebræorum Libris exantium, ideò ſollicitat, quod Moſis autographum non habeamus. Interfuit ſcilicet antiquarius ille LXX. Interpretum cellulis, & muſcas abegit, ut viderit eorundem autographum. Caveamus

ergò

ergò omnes, ne Isaaci Vossii libros legamus, quos Adrianus Vlacq. edidit, autographum enim Autoris nemo nostrum vidit.

§. 24. At gravissimam habuit causam, Vossius, inquis, recedendi ad Hebræorum numeris & quindecim secula è Græcis codicibus addendi: *Quis enim non videat, aut negare audeat, ad obtundendam eorum impietatem, qui ex profanorum gentium antiquitate sacrarum literarum fidem impugnant, efficatissimum & unum pene esse remedium, ex ipsis gentium annalibus veritatem divinæ Historiæ ostendisse?* p. 282. Itane ut gentilium confutentur mendacia, Bibliorum textus vocandus erat in dubium, & veritas ipsa deserenda? Sed nec quindecim Vossianis seculis admissis, cum gentilium Annalibus, mirificus ille Chronologus convenire poterit, Nam quid Arcadiæ respondebit incolis, de quibus Poeta:

Ante Jovem genitum terras habitasse feruntur
Arcades & Lunâ gens prior illa fuit.

Atque in aliis forsitan annorum myriadibus excogitandis laborat Vossius, ut cum Ægyptiis quoque in gratiam redeat. Non impugnanda ob mendacium veritas est, nec ut errorem confutemus, fingendus est alius. Sibi ipsi sufficit veritas, sive agnoscant eam homines, sive ignorent.

§. 25. Nec juvat Vossium ratio, quam non semel allegat, in Hebræorum libris, pro ratione ætatis, nimis brevem statui pueritiam, cum longam vitam necessario longa præcedat pueritia. *Tempus pubertatis*, ait, *ut plurimum tertia, aut quarta pars est vitæ humanæ, rarò quinta, rarissimè sexta.* In Græcorum igitur libris cum pubertatis & senectutis anni ordinentur melius, eorum potius numeros amplecti expediet. Falsissima scil. Vossii hypothesis ea est, cui hæc innititur collectio: Non plures nec citius generasse veteres, quam in Mosaicis Libris expressè definitum sit. Cum quasdam tantum Genealogias in Scriptura Sacra habeamus expressas, non omnium

omnium nepotum, qui ex Patriarchis descenderunt, catalogum. Sed & id perquam ineptum esse judicio, quod tempus pubertatis definiat Vossius tertiam aut quartam partem vitæ humanæ; Quæso Te, quid fieret, si ætatis annô sextô moreretur aliquis, an bimulus pubuisset antea? Sed & embryo forsitan, si post nativitatem decedat infans, in utero materno pubuit? Apage ridiculam hanc de pubertatis tempore opinionem.

§.26. Tandem igitur Eruditos omnes nunc compellamus judices, an sufficientem causam habuerit Vossius indignissimè tum omnes hujus & superiorum seculorum Historicos, tum Parentem ipsum tractandi, & immanem errorem atq; quindecim seculorum neglectum, iisdem objiciendi, & tantâ quidem cum fiducia, ut jactabundus concludere ausus sit; *Si quis præter eam, quam ostendimus, aliam possit indicare viam, quæ tollendis omnibus difficultatibus & controversiis sufficiat, his ego libenter assurgam, nec viros tantùm, sed & Prophetas & majores Apostolis profitebor.* Ita scilicet & informes catulos lambunt, & hirsuti fœtus ursis placent, nec ad errorem defendĕdum efficacius movet quicquam, quam quod à nobis excogitatus is sit. Quanto rectius fecisset Vossius, & autoritati suæ consuluisset, si Parentis premere vestigia, non novis hypothesibus confundere Lectores constituisset? Periculosa res novitas est, & rei literariæ non parum nocua, ab eadem igitur cavendum potius, quam intempestivo consilio properandum.

